

EL PLA DE SEGUIMENT DEL MONTNEGRE I EL CORREDOR, UNA EINA PER A LA CONSERVACIÓ DE LA DIVERSITAT

Antoni Bombí Arnau

Parc Natural del Montnegre i el Corredor, Servei de Parcs Naturals, Diputació de Barcelona

El Parc Natural comprèn 150 quilòmetres quadrats de les serres del Montnegre i el Corredor. Dels tretze municipis amb terme a l'interior del Parc, vuit són municipis del Maresme, comarca que aporta un total de 7.430 hectàrees a l'espai protegit (Taula 1).

El territori emparat pel Pla Especial de Protecció, sense singularitats de caràcter extraordinari, cal valorar-lo globalment. Entre els seus principals valors cal destacar:

- Alt valor estratègic com a espai poc artificialitzat articulat en un conjunt metropolità molt poblat i urbanitzat. És un factor d'equilibri territorial en la regió metropolitana de Barcelona.

- Sistemes forestals relativament madurs, entre els de major qualitat de la Catalunya mediterrània amb remarcable riquesa florística (més de 1.000 espècies de plantes vasculars).

- Paisatge profundament remodelat per l'activitat humana amb un valor cultural afegit (ocupació humana des del neolític).

La situació geogràfica del Montnegre i el Corredor, el relleu, la varietat climàtica (afavorida per la proximitat del mar) afavoreixen l'existència d'una notable diversitat d'ambients en un espai relativament petit.

L'activitat humana ha estat un poderós factor de modificació del medi i ha contribuït directament (introduint espècies) o indirecta (diversificant els hàbitats) a potenciar la diversitat biològica. Només cal fer un cop d'ull al paisatge vegetal per comprovar que bona part del territori és estructurat per espècies arbòries introduïdes o afavorides per l'home. Les

extenses plantacions de castanyers, les pinedes de pi pinyer (en la seva major part plantades sobre vinyes i conreus abandonats en els darrers 150 anys) o, àdhuc, les suredes (molt afavorides) en són una clara mostra.

En aquest context territorial, neix el Pla de Seguiment de Paràmetres Ecològics (PSPE) del Parc Natural del Montnegre i el Corredor com a eina per a valorar el grau de compliment dels objectius de la conservació i aconseguir una millor comprensió de la realitat natural. Un coneixement profund dels diferents factors que intervenen en l'estat i l'evolució del medi contribueix a argumentar la seva protecció i pot ser determinant per al progrés de les tasques de planificació i gestió. El PSPE és un projecte estructurat i planificat, de llarga durada, per a avaluar continuadament l'estat dels sistemes naturals i detectar canvis i tendències al llarg del temps.

El PSPE comença a caminar l'any 1996, quan s'inicien les activitats de seguiment i es redacta el Pla, document que es publica i difon a primers de 1997. Es tracta d'una *guia de treball* que estableix els objectius, les directrius i l'estructura dels programes de seguiment i en un primer nivell de concreció, presenta les activitats específiques per a cadascun dels àmbits d'estudi del Pla. En relació al posicionament inicial del Pla respecte a la conservació de la biodiversitat, es proposa destinar més esforços en el seguiment dels hàbitats que fer-ho en programes de control d'espècies concretes. Si s'ha d'intervenir és més important el manteniment dels processos i l'equilibri global que la protecció, sovint artificial, d'individualitats.

D'acord amb les prioritats establertes per a cada programa del PSPE, des de 1996 fins ara, s'han dut a terme estudis i treballs de seguiment. A més del treball realitzat per l'equip tècnic del parc, s'han encarregat nombrosos estudis mitjançant contractes de col·laboració amb investigadors independents

Taula 1. Composició de l'espai protegit

comarques	municipis	ha de parc	%
El Maresme	8	7.430	49%
El Vallès Oriental	4	6.153	41%
La Selva	1	1.441	10%

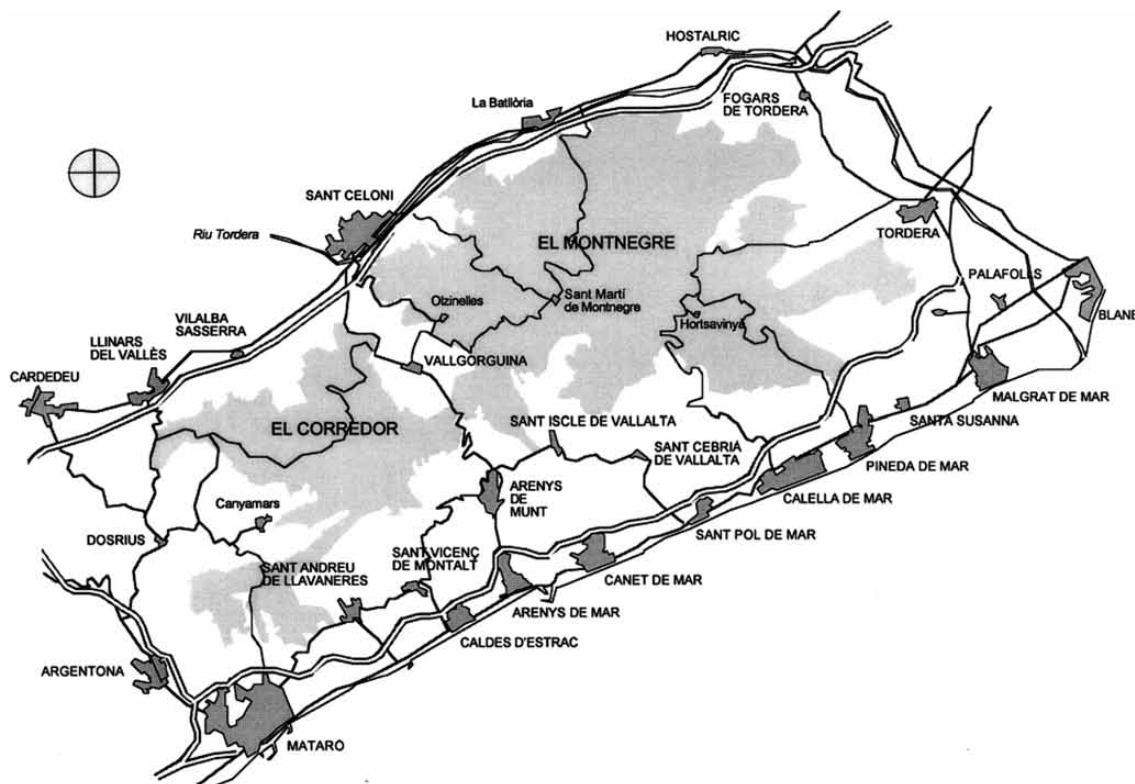

Fig. 1. Situació del Parc Natural del Montnegre i el Corredor

o equips d'investigadors vinculats a les universitats catalanes.

Una anàlisi dels enfocaments d'aquest conjunt de treballs, mostra que els primers passos en el desenvolupament del Pla han suposat un esforç notable en la realització d'estudis de base, amb predomini de treballs descriptius, que incideixen en un millor coneixement de la realitat natural. En aquest sentit, s'està abordant la cartografia corològica de les plantes vasculars del Montnegre i el Corredor i s'han fet nombrosos treballs sobre la fauna vertebrada (catàlegs i distribució de les espècies).

Les dades de què es disposa sobre diversitat posen de manifest l'elevada riquesa d'espècies de les àrees perifèriques del Parc on conflueixen boscos, conreus i urbanisme desagregat. Igualment s'evidencia la importància de zones humides i ambients aquàtics i l'alt valor dels sòls agrícoles i dels espais oberts en general, en un territori on el predomini forestal és aclaparador.

Tot i que encara queda molta feina a fer en tasques de catalogació i de completar diversos estudis de referència que donin una visió global de l'estat dels sistemes naturals, a poc a poc s'estan potenciant les activitats de seguiment, en sentit estricte, que aportaran dades periòdiques i perdurables de paràmetres ecològics indicadors. Per assegurar la permanència dels mètodes a llarg termini

s'està treballant en fixar procediments d'obtenció i enregistrament de la informació estandaritzats. Les dades obtingudes possibilitaran la detecció de canvis i tendències generals o poblacionals i són necessàries per a encetar actuacions dirigides a la conservació del medi i, òbviament, de la diversitat.

A l'any 1999 es van iniciar alguns treballs dirigits a la conservació o millora d'elements d'especial interès. Així, s'ha encarregat l'elaboració de propostes per a la millora de punts de reproducció d'amfibis i s'ha redactat el Pla de Conservació de la Flora del Parc Natural del Montnegre i el Corredor, que té per objectiu la preservació de les espècies de la flora vascular d'interès conservacionista notable o alt.

A destacar, també, el treball esmerçat en l'organització d'un arxiu estable, tant per facilitar el tractament de les dades, com per subministrar-les eficientment als estudiosos que les requereixen. Aquesta darrera tasca ha de ser de gran ajut per al foment de la investigació i per aconseguir que el Parc natural esdevingui una àrea de recerca preferent. A l'any 1997 es va iniciar el disseny i el desenvolupament d'un Sistema d'Informació Geogràfica i, a hores d'ara, es disposa d'un volum notable d'informació digitalitzada integrada en un sistema que permet anàlisis simultànies de dades cartogràfiques i alfanumèriques.

Fig. 2. El turó d'en Vives (766 m) és la segona màxima alçada del Montnegre. Aquest desnivell, bé i que modest, juntament amb la proximitat del mar genera unes condicions climàtiques a les parts careneres que permeten l'existència d'espècies i comunitats vegetals d'ambients extramediterranis.

Fig. 3. Feixes de conreu a la Casanova de Pibernat. Els espais oberts condicionen la presència d'un elevat nombre d'espècies. El seu manteniment, en una àrea eminentment forestal com el nostre territori, és una de las claus per a la conservació de la biodiversitat.

Encara que el PSPE del Parc es trobi en una fase inicial, pot afirmar-se que ja és un projecte consolidat. La superació de l'actual etapa d'implantació s'assolirà a mida que es vagin fixant i afermant els models de detecció, i s'entri de ple en una fase en què predominin els estudis correlacionals, els quals permeten d'assenyalar les principals interaccions existents entre els factors. En aquest estadi s'hi pot arribar quan es disposa de sèries de dades dels diferents àmbits d'estudi suficientment llargues com per a fer interpretacions.

Progressivament creixerà la importància relativa dels treballs d'avaluació i els estudis

específics i experimentals. El coneixement profund dels elements i factors que intervenen en la dinàmica dels ecosistemes permetrà l'endegament de programes de gestió suficientment justificats. Aquests aniran encaminats a assegurar els objectius de la conservació intervenint sobre el medi o racionalitzant usos i aprofitaments per a minimitzar tendències no desitjades. En aquest moment, el Pla de seguiment a més de la seva condició d'observatori permanent, adquirirà un paper important en la millora de la gestió i de l'ordenació del Parc Natural.

